

YTTRANDE

2004-06-01

02-196-2004

Regeringen
Kulturdepartementet

**Yttrande avseende Ds 2003:66 Om biblioteksverksamheterna
(Ku2004/425/Kr)**

Kungl. biblioteket (KB) som ombetts yttra sig över Ds 2003:66, Om biblioteksverksamheterna, vill lämna följande synpunkter.

Allmänna synpunkter

Titeln "Om biblioteksverksamheterna" saknar, enligt KB:s uppfattning, täckning. Utredningen begränsas nämligen till den kommunala biblioteksverksamheten dvs. folk- och skolbibliotek. Forskningsbibliotekssektorn behandlas i förbigående.

Utredningen avser att ge en beskrivning av biblioteksverksamheten i Sverige. Folkbiblioteken avhandlas på 30 sidor, skolbiblioteken på 9, länsbiblioteken på 6 och högskolebiblioteken på 8 sidor. Folkbibliotekens roll liksom Statens kulturråds roll presenteras. Kungl. bibliotekets roll nämns i förbigående trots att KB:s nationella insatser har en strategisk betydelse för det svenska biblioteksväsendet.

Beskrivningen av högskole- forskningsbiblioteken är både oinitierad och bristfällig. Utredaren nämner att forskningsbiblioteken sedan början av 1990-talet haft en positiv utveckling med ökade driftkostnader på närmare 70% och en ökning av antalet årsverken med 30%. Dock nämns inte det faktum att under samma period har antalet studenter fördubblats. Bibliotekskostnaderna per student har således sjunkit medan besöks- och utlåningssiffrorna däremot ökat kraftigt.

Utredningen baseras helt på befintlig statistik, rapporter och utredningar. Analys, reflektion eller slutsatser med utgångspunkt i det redovisade materialet förekommer i liten grad.

KB delar inte utredarens farhågor att det tilltagande intresset för livslångt lärande och IKT-utvecklingen innebär "en risk för påfrestning på delar av folkbibliotekens till allmänheten riktade, traditionella verksamheter."

KB vill påminna om att bibliotekens, och inte minst folkbibliotekens, uppgift är att erbjuda ett brett utbud, och att tillgodose alla gruppers olika behov. Teknikutvecklingen har ändrat förutsättningarna för kunskapsförmedling. Elektroniska dokument ersätter böcker och tidskrifter. Det är därför viktigt att bibliotekens utbud moderniseras och att de även erbjuder tillgång till nya media och på så sätt säkrar en lika tillgång till kunskap och information.

10 Samverkan, planering, samråd

Utredningen föreslår att bibliotekslagen kompletteras enligt följande:
7a § Bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet skall samverka.

Kommuner och landsting bör anta planer för biblioteksverksamheten.

KB kan inte se att det föreligger något samband mellan det i utredningen redovisade faktaunderlaget och förslaget.

Givetvis bör bibliotek inom det allmänna biblioteksväsendet samverka. Det finns sedan länge en samarbetstradition inom biblioteksvärlden. Detta blir än mer angeläget genom de förändringar som sker inom utbildningen på olika nivåer. Det behövs emellertid ingen lagstiftning för att kontinuerligt utveckla denna samverkan.

Genom Nabis – ett samrådsorgan med Kungl. biblioteket och Statens kulturråd som huvudmän – finns en sedan slutet av 1990-talet en kontaktyta mellan folk- och forskningsbiblioteken. Arbetet i Nabis kan utvecklas till att bli mer konkret och omfatta gemensamma projekt. Denna utveckling har påbörjats.

Utredningen föreslår att ett väsentligen utvidgat nationellt samrådsorgan med företrädare för bibliotek, berörda myndigheter, huvudmän för organisationer inrättas. KB betraktar förslaget som ett slag i luften. Ett sådant organ skulle bli en ohanterlig gruppering. Det är stor risk att en sådan församling, utan ansvar och befogenheter, blir en diskussionsklubb och kanske till och med en bromskloss. KB avvisar således utredningens förslag.

KB-utredningen har föreslagit att Kungl. biblioteket ges det odelade ansvaret för samordning och utveckling av informationsförsörjningen samt för andra nationalbiblioteksuppgifter. KB skall även utarbeta en strategi för detta samt påbörja ett nationellt insatsprogram, Sveriges nätbibliotek. KB-utredningens förslag är således betydligt mer handfasta.

Beträffande förslaget att landsting och kommuner bör anta planer för biblioteksverksamheten har KB inga invändningar mot detta, men anser att huvudmännen bör avgöra om planer skall upprättas.

I detta ärende har riksbibliotekarie Gunnar Sahlin beslutat. Biblioteksrådet Barbro Thomas har varit föredragande.

Gunnar Sahlin

Barbro Thomas

